

Socialnämnden

Revidering av riktlinje för beroendevård

Förslag till beslut

Reviderad *Riktlinje för beroendevård* antas och börjar gälla 1 januari 2024.

Ärendebeskrivning

Socialförvaltningen i Eskilstuna har reviderat riktlinje för beroendevård. Riktlinjen gäller personer över 18 år med ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, läkemedel, doping och spel om pengar samt deras anhöriga.

Socialnämnden har också ett särskilt ansvar att beakta särskilt utsatta grupper, med beroendeproblematik och personer med samsjuklighet. Detta ställer stora krav på samverkan med andra huvudmän och andra aktörer. Hur samverkan ska ske framgår genom överenskommelse mellan kommunerna och Regionen i Sörmland.

Socialnämnden beviljar inte bistånd till abstinensbehandling eller terapi, vilket är hälso- och sjukvårdsinsatser och därmed Regionens ansvar.

Socialnämnden beviljar inte externvårdsplacering vid insättning av LARO.

Socialnämnden erbjuder serviceinsatser riktat till råd och stöd kring skadligt bruk och beroende samt anhörigstöd.

Öppenvårdsinsatser ska prövas i första hand utom då det är uppenbart otillräckligt.

Heldygnsvård tillgodoses i första hand genom primärvårdsbehandling – öppet intag med särskilt avtalat behandlingshem. I regel krävs att individen har tagit del av öppenvårdsbehandling eller fler insatser i kombination på hemmaplan, innan HVB – vård beviljas.

Riktlinjen har delats upp i tre nivåer: nivå 1 (öppenvård), nivå 2 (högintensiv öppenvård), nivå 3 (HVB-vård). Nivåerna styrs av att individens behov av insatsens form och intensitet är avgörande:

Nivå 1:

Intern öppenvård. Notera att mer stöd av intensitet i insats av öppenvård beskrivs i riktlinje för service- och öppenvårdsinsatser.

Nivå 2:

Intern högintensiv öppenvård. Ibland räcker enskilda öppenvårdsinsatser inte till, då kan de behöva kombineras med fler insatser på hemmaplan såsom behandling, boendestöd och daglig aktivitet.

Nivå 3:

HVB - vård. Ibland är insatser på hemmaplan inte möjligt, då kan placering på institution bli aktuellt. Vård på institution ska ses som en **start** på ett mer långsiktigt behandlingsarbete som sker i eftervård på hemmaplan.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

Elisabeth Kántor
Förvaltningschef

STYRDOKUMENT

Riktlinje för beroendevård

Beslutad när	2023-12-19 §
Beslutad av	Socialnämnden
Diarienummer	SOCN/2023:115
Ersätter	Riktlinje för beroendevård SOCN 2021-12-16 § 111 (SOCN/2021:128)
Gäller för	Socialnämnden
Gäller fr o m	2024-01-01
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Kvalitetschef
Uppföljning	2025-02-01

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Inledning

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL), som omsorg, vård och service, upplysningar, råd, ekonomisk hjälp och annat bistånd (3 kap. 1 § SoL). Det yttersta ansvaret innebär dock ingen inskränkning i att individen i första hand har egna resurser för att lösa sin situation eller att andra samhällsfunktioner eller myndigheters uppdrag i första hand ska uttömmas. Socialtjänsten i Eskilstuna kommun är fördelat på tre nämnder och tre förvaltningar som ska ge det stöd den enskilde behöver utifrån sina egna behov och förutsättningar att leva ett så självständigt, aktivt och meningsfullt liv som möjligt.

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande, god kvalitet och rättssäker handläggning och utförande. Riktlinjer för socialförvaltningens ansvarsområden beslutas av socialnämnden och styr i vilken omfattning åtgärder och tillvägagångssätt ska väljas. Som komplement till riktlinjen finns anvisningar och rutiner som beskriver hur arbetet utförs. Revidering kommer ske kontinuerligt.

Riktlinjerna beskriver nivåer av stöd med grund i vårdbehov och vad som i normalfallet kan anses tillförsäkra skälig levnadsnivå inom socialnämnden i Eskilstuna kommun. I varje enskilt ärende ska en individuell bedömning av behov göras utifrån ett helhetsperspektiv.

För övriga riktlinjer se i [riktlinje för serviceinsatser – och öppenvård](#), [riktlinje för skyddsplacering \(kriminalitet\)](#), [riktlinje för skydd vid våld i nära relationer \(ViNR\)](#), [riktlinje för insatserna kontaktfamilj, kontaktperson och särskilt kvalificerad kontaktperson](#), [riktlinje för bostadsanskaffning](#), [riktlinje för familjehemsvård](#) och [riktlinje för ekonomi](#).

Brukare med rätt till bistånd:

Riktlinjen gäller personer över 18 år med ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, läkemedel, doping och spel om pengar samt deras anhöriga¹.

Samverkan

Enligt socialtjänstlagen har ”kommunen det yttersta ansvaret för att de som bor och vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

---

¹ Anhörigstödet vänder sig till dig som är anhörig till någon som har problem med risk-/missbruk beroende. Stödet kan ges som servisinsats och på bistånd.

[Behandling av spelmissbruk och beroende](#)

[Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende](#)

Kommunens yttersta ansvar omfattar dock inte insatser som åligger annan huvudman” (2 kap. 1 § SoL).

Socialnämnden har också ett särskilt ansvar att beakta särskilt utsatta grupper, med beroendeproblematik och personer med samsjuklighet. Detta ställer stora krav på samverkan med andra huvudmän och andra aktörer. Hur samverkan ska ske framgår genom överenskommelse mellan kommunerna och Regionen i Sörmland. Läs vidare i överenskommelse om samarbete kring personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Socialnämnden beviljar inte bistånd till abstinensbehandling eller terapi, vilket är hälso- och sjukvårdsinsatser och därmed Regionens ansvar.

Regionen utreder och beslutar om LARO-behandling (Läkemedelsassisterad rehabilitering och behandling av opiatmissbrukare). Socialnämnden beviljar inte externvårdsplacering vid insättning av LARO.

När den enskilde har behov av samordnad vård erbjuds en Samordnad Individuell Plan (SIP).

Råd och stöd/serviceinsatser

Socialnämnden erbjuder serviceinsatser riktat till råd och stöd kring skadligt bruk och beroende samt anhörigstöd. Invånare kan söka sig dit själva. Serviceinsatser innebär att insatsen inte föregås av någon utredning eller biståndsbeslut.

Om serviceinsatsen inte längre kan vara allmänt inriktad och generell ska detta biståndsprövas.²För mer information om vilka serviceinsatser som erbjuds se vidare i Katalog för serviceinsatser inom socialförvaltningen, och Riktlinje för Service- och öppenvårdsinsatser.

Beslut om bistånd

Öppenvårdsinsatser ska prövas i första hand utom då det är uppenbart otillräckligt. Om bedömning görs att öppenvårdsinsatser inte är tillräckliga, ska det tydligt framgå av utredningen varför så är fallet.

Heldygnsvård tillgodoses i första hand genom primärvårdsbehandling – öppet intag med särskilt avtalat behandlingshem. I regel krävs att individen har tagit del av öppenvårdsbehandling eller fler insatser i kombination på hemmaplan, innan HVB – vård beviljas.

---

² Se ”Individuellt inriktade insatser som avser sociala tjänster direkt anpassade till den enskilde individens behov förutsätter utredning och prövning i varje särskilt fall. Prövningen ska avse det behov som den enskilde individen har på grund av den situation han eller hon befinner sig i”, (jfr RÅ 1991 ref. 61).

Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med denne. Ingen insats ska beviljas eller förlängas av socialnämnden utan en tydlig ansökan från den enskilde individen.

Samtycke och mottaglighet, motivation, måste vara utrett och klart innan bistånd beviljas.

Utredning, bedömning och beslut ska följa förvaltningens anvisningar. Du hittar anvisningarna här, i socialförvaltningens huvudprocess - [Ge vård och stöd till barn och vuxna](#).

Biståndets omfattning:

Riktlinjen har delats upp i tre nivåer: nivå 1 (öppenvård), nivå 2 (högintensiv öppenvård), nivå 3 (HVB-vård). Nivåerna styrs av att individens behov av insatsens form och intensitet är avgörande:

För kunskap om vilka biståndsbedömda insatser som kan beslutas inom hemmaplansvården, se vidare i [katalog för beslut och insatser inom socialförvaltningen](#).

Nivå 1:

Intern öppenvård. Notera att mer stöd av intensitet i insats av öppenvård beskrivs i [riktlinje för service- och öppenvårdsinsatser](#).

Nivå 2:

Intern högintensiv öppenvård. Ibland räcker enskilda öppenvårdsinsatser inte till, då kan de behöva kombineras med fler insatser på hemmaplan såsom behandling, boendestöd och daglig aktivitet. Kan vara i kombination med fler insatser, eller vad som avses högintensiv öppenvård i [riktlinje för service- och öppenvårdsinsatser](#).

Nivå 3:

HVB - vård. Ibland är insatser på hemmaplan inte möjligt, då kan placering på institution bli aktuellt. Vård på institution ska ses som en **start** på ett mer långsiktigt behandlingsarbete som sker i eftervård på hemmaplan.

Hemtagning/Eftervård

Planering för hemtagning och eftervård ska påbörjas i samband med att individen placeras på institution och fortlöpande pågå under individens placering. Eftervård för vuxna personer med missbruk ska i god tid innan avslut av placering vara tydligt planerad.